

Jelentés az emberkereskedelemlről - 2015

Kiadta az Egyesült Államok Külügyminisztériuma (Office to Monitor and Combat Trafficking in Persons)

2015. július 27.

<http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2015/index.htm>

MAGYARORSZÁG: 2. szint

Magyarország kibocsátó, tranzit- és célország a férfiakat, nőket és gyermekeket érintő, kényszermunka, illetve szexuális kizsákmányolás céljából folytatott emberkereskedelem tekintetében. A veszélyeztetett csoportok közé tartoznak a mélyszegénységben élő magyarok, a romák, a kísérő nélküli menedékkérők és a hajléktalan férfiak. Nők és gyermekek – elsősorban romák – válnak a szexuális célú emberkereskedelem áldozatává mind az országon belül, mind külföldön, elsősorban Európán belül; a becslések szerint különösen nagy az áldozatok száma Hollandiában és Svájcban. A szexuális célú emberkereskedelem belföldön és külföldön kizsákmányolt magyar áldozatai nagy számban állami gyermekgondozási intézményekből, illetve javítóintézetekből származnak – különösen a romák –, közülük többen kiskorúak, és az emberkereskedők még akkor toborozzák őket, amikor az említett intézményekben élnek, vagy nem sokkal távozásukat követően. Jelentések szerint prostitúcióra kényszerítik azokat a magyar nőket, akiket becsaptak és rávettek arra, hogy Európában álházasságot kössenek harmadik országbeli állampolgárokkal. A kényszermunka áldozatai között belföldön és külföldön – ideértve az Egyesült Királyságot, Hollandiát, más európai országokat és Észak-Amerikát is – egyaránt találhatunk magyar férfiakat és nőket. Nagyon sok jel utal arra, hogy fokozódott a magyar férfiak nyugat-európai illegális munkaerő-kereskedelme az olyan ágazatokban mint a mezőgazdaság és az építőipar, valamint a gyárakban. A magyarok az EUROPOL által 2009 és 2013 között az emberkereskedelemre vonatkozóan lefolytatott nyomozások során azonosított összes áldozat 18%-át tették ki. Az emberkereskedelem kelet-európai országokból származó áldozatai Magyarországon keresztül utaznak Nyugat-Európa felé. Az év során a kormány hat kínai nőt azonosított az emberkereskedelem áldozataiként. Az országon belül a magyar roma gyermekeket több módon is kizsákmányolják, így koldulásra vagy kisebb bűncselekmények elkövetésére kényszerítik őket, továbbá szexuális célú emberkereskedelem áldozataivá válnak; a szakértők jelentései szerint Magyarország célországnak számít a külföldről – elsősorban Romániából – érkező gyermekek tekintetében, akiket az emberkereskedelem felsorolt formái során zsákmányolnak ki.

A magyar kormány nem teljesíti teljes mértékben az emberkereskedelem felszámolására vonatkozó minimumkövetelményeket, bár jelentős erőfeszítéseket tesz annak érdekében, hogy az elvárásokat teljesítse. A hatóságok továbbra is mindent megtesznek az emberkereskedelemmel kapcsolatos ügyek felderítése érdekében, valamint növelték az áldozatoknak menedéket nyújtó civil szervezeteknek juttatott összegeket. Továbbra is problematikus az emberkereskedelemre vonatkozó adatgyűjtés, és az előző évhez képest csökkent a jelentett büntetőeljárások és elítélések száma. Az állami gyermekgondozási intézményekben továbbra is széles körben jellemzőek a hiányosságok a biztonság és az ellátás terén, ami azt eredményezi, hogy az állami védelem alatt álló gyermekek rendkívül veszélyeztetettek az említett intézményekben töltött idő alatt, valamint az onnan való távozásuk után. Továbbra is elégtelen volt az áldozatoknak nyújtott támogatás, az emberkereskedelem elleni tevékenységek finanszírozása pedig szintén elégtelennek minősült.

JAVASLATOK MAGYARORSZÁG SZÁMÁRA:

Biztosítson speciális áldozatvédelmi szolgáltatásokat, és növelje az e szolgáltatásokra tekintettel nyújtott pénzügyi támogatásokat, valamint nyújtson rendszeres finanszírozást a civil szervezeteknek az áldozatok támogatása érdekében; foglalkozzon az állami intézetekben élő gyermekek, illetve az ilyen intézményeket elhagyó személyek veszélyeztetettségének problémájával; az emberkereskedelem elleni jogszabályokat hozza összhangba a nemzetközi joggal a kizsákmányolás fogalmának pontosabb meghatározásával, valamint azzal, hogy a megtévesztést, az erőszakot, illetve a kényszert a felnőttekkel való emberkereskedelem bűncselekményének elemeivé teszi; proaktívabban azonosítsa és segítse a Magyarországon kizsákmányolt gyermekeket; fokozza a bűnüldöző szervek erőfeszítéseit az emberkereskedelem valamennyi formájával kapcsolatban; biztosítson fokozottabb védelmet azon áldozatoknak, akik súlyos sérelemre vagy megtorlásra számíthatnak az emberkereskedők részéről, például a sikeresebb reintegráció elősegítése érdekében alakítson ki hosszabb távú gondozási szolgáltatásokat; fokozza a bűnüldözéssel és az

áldozatvédelemmel kapcsolatos megbízható adatok gyűjtését és a jelentéstételt; valamint bővítse a bűnüldöző szervek dolgozóit, az ügyészek és a szociális munkások számára biztosított, az áldozatokra koncentrálnak oktatást.

BÜNTETŐELJÁRÁS

A kormányzat továbbra is folytatta rendészeti erőfeszítéseit az emberkereskedelem ellen, bár ezekre vonatkozóan csak megbízhatatlan adatok álltak rendelkezésre, és továbbra is elégtelenek tűntek a gyermekeket érintő szexuális célú emberkereskedelem és illegális munkaerő-kereskedelem terén tett intézkedések. A 2013. évi büntető törvénykönyv 192. §-a büntetendővé nyilvánítja az emberkereskedelem számos formáját, viszont a jogszabály túlságosan tágan fogalmaz, mivel nem követeli meg az erőszakot, az erőszakkal való fenyegetést, illetve a megtévesztést az emberkereskedelem bűncselekményének bizonyításához, hanem ezeket súlyosító körülményeként értékeli, amelyek a 192. § (3) bekezdése szerint súlyosabb büntetést vonnak maguk után. A jogszabály meghatározása szerint a kizsákmányolás a sértett kiszolgáltatott helyzetének kihasználása érdekében megvalósított hatalommal való visszaélés, azonban nem említi meg a kizsákmányolás céljait. A törvény egytől 20 évig terjedő szabadságvesztést ír elő, ami a bűncselekménynek megfelelően szigorú, emellett arányosnak tekinthető a más súlyos bűncselekményekért kiróható büntetésekhez képest. A büntető törvénykönyv 193. §-a tiltja a kényszermunkát, amely egytől nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető, a 203. § pedig büntetendővé nyilvánítja a gyermekprostitúció kihasználását, amely nyolc évig terjedő szabadságvesztéssel büntethető.

A bűnüldözési adatok továbbra is megbízhatatlanok, ami megnehezíti a megtett intézkedések értékelését. 2014-ben a rendőrség 10 esetben indított nyomozást kényszermunkával, 10 másik ügyben pedig egyéb emberkereskedelemmel kapcsolatban, szemben a 2013-ban kezdeményezett hat kényszermunkával és 15 egyéb emberkereskedelemmel kapcsolatos nyomozással. 18 személlyel szemben indult büntetőeljárás, amelyek közül legalább egy kényszermunkán alapult; ezzel szemben 2013-ban 37 személy ellen indult eljárás 13 ügyben. A kormány nem számolt be arról, hogy hány nyomozásra, illetve büntetőeljárásra került sor gyermekeket érintő szexuális célú emberkereskedelem miatt. A magyar bíróságok 2014-ben tíz emberkereskedőt ítélték el, szemben a 2013-ban elítélt 16 szexuális célú emberkereskedelmet elkövető személlyel. A büntetések széles skálán mozogtak: a szabadságvesztés kiszabása nélküli, illetve a felfüggesztett büntetésektől kezdve a 42 havi szabadságvesztésig. Az országos rendőrség csak határokon átnyúló emberkereskedelmi ügyekben nyomozott, a belföldi ügyekkel a helyi rendőrség foglalkozott; a civil szervezetek bírálták a helyi rendőrséget az emberkereskedelmi ügyekben tanúsított érzéketlen magatartása miatt. Az emberkereskedelemmel foglalkozó szakértők beszámolóit szerint a rendőrség a 14-18 éves gyermekeket fiatalkorúként, és nem gyermekként kategorizálta, és ahelyett, hogy áldozatként kezelték volna őket, úgy bántak velük, mint a bűnözőkkel, különösen a gyermekprostitúcióval kapcsolatos ügyekben. A szakértők arról is beszámoltak, hogy a rendőrség nem nyomozott proaktívan, illetve továbbra is vonakodott bizonyos, gyermekeket is érintő emberkereskedelmi ügyek nyomozásától. Az ORFK 2014-ben utasítást adott ki, amelyben előírta, hogy a rendőrség fokozza az emberkereskedelem elleni intézkedéseit, így többek között működjön együtt proaktívabban a civil szervezetekkel, az egyházakkal és az áldozatokat segítő állami szervekkel; fokozottabban hívja fel a figyelmet az emberkereskedelem elleni harcra; a továbbiakban is mozdítsa elő a nemzetközi együttműködést az emberkereskedelemmel kapcsolatos nyomozások terén; és fordítson kiemelt figyelmet az emberkereskedelem gyermekáldozataira. Nem érkeztek beszámolók hivatalos személyek bűnrészességére vonatkozó nyomozásokról, büntetőeljárásokról vagy elítélésekről; az előző jelentéstételi időszakban egy rendőrt elítéltek prostitúció elősegítése miatt. A hatóságok emberkereskedelem elleni képzést szerveztek egyes állami tisztségviselők, így különösen rendőrök és ügyészek számára. Az állami tisztségviselők más európai országokkal is együttműködtek az emberkereskedelmi ügyek nyomozásában, és 17 emberkereskedelemmel vádolt személyt adtak ki más európai országoknak.

VÉDELEM

A kormány egyetlen intézkedéseket hozott a védelemmel kapcsolatban; az áldozatvédelmi szolgálatok finanszírozása elégtelen volt, és nem léteztek kimondottan a gyermekáldozatoknak nyújtott szolgáltatások. Az emberkereskedelem áldozatait azonosításának rendjéről szóló kormányrendelet felsorolja az áldozatok azonosításáért felelős intézményeket, és tartalmazza a feltételezett áldozatok által kitöltendő adatlapot, valamint az eljárási szabályokat. Az igazságügyi tisztviselők 20 áldozatot azonosítottak, köztük nyolc olyan személyt, aki szexuális célú emberkereskedelemnek, valamint 10 személyt, aki illegális munkaerő-kereskedelemnek esett áldozatul; az Emberi Erőforrások Minisztériuma 19 áldozatot jelentett, közülük három volt gyermek; külügyminisztériumi tisztviselők pedig öt Ausztriában azonosított áldozatról számoltak be, továbbá jelezték, hogy az Egyesült Királyságban 55 olyan áldozatot azonosítottak, akik nagy valószínűséggel magyarok. A civil szervezetek az emberkereskedelem 76 – 62 nő és 14 férfi – áldozatáról tettek jelentést, akik közül hetet állami tisztségviselők irányítottak az érintett szervezetekhez. Ehhez képest 2013-ban a kormány összesen 133 áldozatot azonosított az országos áldozatsegítő rendszer segítségével; e személyek közül 59-et azonosítottak külföldön magyar konzuli tisztviselők. A civil szervezetek beszámolóit szerint a

tisztviselők nem vizsgálták megfelelően, hogy a prostitúcióban részt vevő személyek – ideértve a gyermekeket is – emberkereskedelem áldozatai voltak-e, ami azt eredményezte, hogy az áldozatokat bűnözőként kezelték, ahelyett, hogy áldozatokként azonosították volna őket. A kormány láthatóan nem tett erőfeszítéseket azért, hogy azonosítsa az áldozatokat a veszélyeztetett lakosság – így például a prostitúcióban részt vevő vagy az állami intézetekben élő gyermekek – körében.

Az áldozatoknak csak korlátozott mértékben nyújtottak segítséget, annak ellenére, hogy egy áldozatsegítő rendszer is rendelkezésre áll. A civil szervezetek megjegyezték, hogy nincs kellő számú képzett alkalmazott, illetve nem áll rendelkezésre kellő anyagi támogatás, valamint hiányoznak a megfelelő szolgáltatások, különösen az olyan hosszú távú igények tekintetében, mint a reintegráció. A kormány számára jogszabály írta elő, hogy nyújtson segítséget és állami kompenzációt a Magyarországon kizsákmányolt áldozatoknak. A külföldön áldozattá vált magyarok közül csak azok voltak jogosultak a szóban forgó szolgáltatásokra, akik jogszerűen tartózkodtak külföldön. Csak magyar állampolgárok, valamint a Magyarországon szabad mozgásra és tartózkodásra jogosult külföldi áldozatok voltak jogosultak a menedékhelyek igénybevételére. Az igazságügyi tisztviselők által azonosított áldozatok közül a hatóságok 11 főnek biztosítottak pénzügyi támogatást, négy főnek pszichológiai szolgáltatást, egy főnek pedig jogi segítséget nyújtottak, és mindössze egy áldozatot küldtek menedékhelyre. 2014-ben a kormány nyolc millió forintot (30 800 USD-t) biztosított egy civil szervezet által fenntartott családi menedékhelynek, amelyben nyolc ágy volt elérhető az emberkereskedelem áldozatai számára egy 90 napos megújítható időszakra; ezenkívül hat millió forintot (23 170 USD-t) biztosított az említett civil szervezet által üzemeltetett új családi menedékhelynek, amelyben nyolc áldozat szállásolható el. Az áldozatok általában csak kísérővel hagyhatták el a menedékhelyeket. A hatóságok 3 millió forintot (10 800 USD-t) nyújtottak egy civil szervezetnek az emberkereskedelem ellen tett erőfeszítéseiről, melynek keretében támogatták a civil szervezet áldozatok részére szolgáltatásokat nyújtó menedékhelyeit is. Az állami finanszírozás nem volt elégséges a civil szervezetek menedékhelyeinek üzemeltetéséhez, amelyek 2014-ben 55 felnőtt női és nyolc felnőtt férfi áldozatnak biztosítottak szállást. Az emberkereskedelem gyermekáldozatai számára pedig egyáltalán nem álltak rendelkezésre speciális szolgáltatások. A gyermekáldozatok a gyermekvédelmi rendszeren keresztül részesülhettek általános ellátásban, azonban a szakértők beszámolója szerint a rendszer nem rendelkezett elegendő alkalmazottal, illetve erőforrással ahhoz, hogy személyre szabott szolgáltatást tudjon nyújtani, ez pedig azzal járt, hogy az áldozatok továbbra is veszélyeztetettek maradtak az emberkereskedelem tekintetében.

Problémát jelentett, hogy az állam nem biztosított kellő védelmet azoknak az áldozatoknak, akik tanúsítottak az emberkereskedők ellen; mindössze egy áldozat vett részt a tanúvédelmi programban. A külföldi áldozatoknak 30 napos gondolkodási idő állt rendelkezésükre arra, hogy eldöntsék, együttműködnek-e a bűnüldöző szervekkel, amely időszak alatt ideiglenes tartózkodási engedélyre voltak jogosultak; azonban 2014-ben egyetlen áldozat sem élt ezzel a lehetőséggel. A beszámoló szerint a rendőrség megbüntette a gyermekáldozatokat azon bűncselekmények miatt, amelyeket amiatt követtek el, hogy emberkereskedelem áldozatává váltak. A bűncselekmények azon rászoruló áldozatai – ideértve az emberkereskedelem áldozatait is –, akik megfeleltek bizonyos követelményeknek, állami kompenzációt igényelhettek, a hatóságok azonban nem tettek jelentést arról, hogy az emberkereskedelem áldozatai közül hányan kapták meg ezt a kompenzációt 2014-ben.

MEGELŐZÉS

Az állam továbbra is tett lépéseket a megelőzés érdekében. A kormány rendelkezik egy emberkereskedelem elleni koordinátorral, aki a nemzeti koordinációs mechanizmus elnöke; a mechanizmus olyan szervezet, amelynek állami szereplők a tagjai; ezenkívül létezik egy civil szervezeti kerekasztal, melynek civil szervezetek a tagjai. Mindkét fórum két alkalommal találkozott 2014-ben. A kormány kialakított egy 2013-2016-ra szóló emberkereskedelem elleni nemzeti stratégiát, a végrehajtásra vonatkozó konkrét utasításokkal. A szakértők beszámolója szerint a különböző állami szervek közötti koordináció továbbra is rendszertelen volt. A hatóságok folytatták a tizenéveseknek szánt, az emberkereskedelemtől és a családon belüli erőszaktól szóló figyelemfelhívó kampányokat, valamint más hasonló lépéseket is tettek. A hatóságok nem számoltak be olyan intézkedésekről, amelyek arra irányultak volna, hogy visszaszorítsák az üzletszerű szexuális cselekmények vagy a kényszermunka iránti keresletet. A kormány emberkereskedelem elleni képzést, illetve tanácsadást biztosított diplomáciai személyzetének.